

ۋۇ چىڭئېن

غەربكە ساياھەت

1

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ۋۇ چىڭپىن

غەربكە ساياھەت

1

تەرجىمە قىلغۇچى : مۇختەر مەخسۇت

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

西游记. 1: 维吾尔文/(明)吴承恩著; 木合塔尔·
买合苏提译. —乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2008. 12
ISBN 978-7-228-12159-5

I. 西… II. ①吴…②木… III. 章回小说—中国—明代—
维吾尔语(中国少数民族语言) IV. I242.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2008)第 204902 号

责任编辑	阿扎提·阿里玛斯
特约校对	热西提阿吉·瓦依提, 牙森·扎依莫夫
出版发行	新疆人民出版社
地 址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
电 话	(0991)2827472
邮 编	830001
经 销	新疆维吾尔自治区新华书店
印 刷	新疆新华印刷二厂
开 本	880×1230 毫米 1/32
印 张	13.5
版 次	2008 年 12 月第 1 版
印 次	2008 年 12 月第 1 次印刷
印 数	1—3000 册
定 价	30.00 元

بۇ كىتاب شىنلېي نەشرىياتىنىڭ 1979 - يىلى 12 - ئاي 1 - نەشرى ،
1983 - يىلى 1 - ئاي 3 - باسمىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى .

本书根据新雷出版社 1979 年 12 月第 1 版 1983 年 1 月第 3 次
印刷本翻译出版。

غەربكە ساياھەت (1)

ئاپتورى : ۋۇ چىڭئېن

تەرجىمە قىلغۇچى : مۇختەر مەخسۇت

مەسئۇل مۇھەررىرى : ئازات ئالماس

تەكلىپلىك كوررېكتورلىرى : رېشىت ھاجى ۋاھىدى ، ياسىن زايىموف

نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى : شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئادرېسى : ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 - نومۇر

تېلېفون : 0991-2827472

پوچتا نومۇرى : 830001

ساتقۇچى : شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى

باسقۇچى : شىنجاڭ شىنخۇا 2 - باسما زاۋۇتى

فورماتى : 880×1230 مىللىمېتىر 1/32

باسما تاۋىقى : 13.5

نەشرى : 2008 - يىلى 12 - ئاي 1 - نەشرى

باسمىسى : 2008 - يىلى 12 - ئاي 1 - بېسىلىشى

تىراژى : 1-3000

كىتاب نومۇرى : ISBN 978-7-228-12159-5

باھاسى : 30.00 يۈەن

مۇندەرىجە

بىرىنچى باب

سۇن ۋۇكۇڭنىڭ ئىلاھىي تاشتىن تۇغۇلغانلىقى
زاھىتلىققا نىيەت باغلاپ ئۇستاز ئىزدىگەنلىكى 1

ئىككىنچى باب

بۇددانىڭ سۇن ۋۇكۇڭغا مەخپىي ماھارەت ئۆگەتكەنلىكى
سۇن ۋۇكۇڭنىڭ يالماۋۇزنى يوقىتىپ ، جەمەتنى جەم
قىلغانلىقى 19

ئۈچىنچى باب

سۇن ۋۇكۇڭنىڭ تۆت دېڭىز ئىلاھىنى بويسۇندۇرغانلىقى
جەھەننەمگە كىرىپ ئۆلۈم رويخېتىنى
ئۆچۈرۈۋەتكەنلىكى 40

تۆتىنچى باب

سۇن ۋۇكۇڭنىڭ مىراخورلۇقتىن كۆڭلى رەنجىگەنلىكى
ئەۋلىيا ئەزەملىكتىمۇ مۇراد - مەقسىتىگە
يېتەلمىگەنلىكى 61

بەشىنچى باب

سۇن ۋۇكۇڭنىڭ شاپتۇل بەزمىسىنى قالايمىقان قىلىپ ،
ئىسكىر - ناياپ ئوغرىلىغانلىقى
پەلەك مالائىكىلىرىنىڭ ئەرشكە قارشى ئالۋاستى-
لارنى تۇتۇپ كەتكەنلىكى 79

ئالتىنچى باب

ئاۋالوكتىسۇاراننىڭ بەزمىگە كېلىپ ۋەقەنىڭ سەۋەبىنى
سورىغانلىقى
ياش ئەۋلىيانىڭ سۇن ۋۇكۇڭنى كۈچ بىلەن بويسۇندۇر-
1

غانلىقى 97

يەتتىنچى باب

سۇن ۋۇكۇڭنىڭ رەم ئوچىقىدا تاۋلىنىپ چىققانلىقى
ۋۇخاڭشەن تېغىنىڭ ئاستىغا بەند قىلىنغانلىقى 113

سەككىزىنچى باب

تاتھاگاتونىڭ مۇقەددەس نومى نازىل قىلىپ ئالەمگە
جاكار قىلغانلىقى
ئاۋالوكتسۇاراننىڭ بۇيرۇققا بىنائەن چاڭئەنگە كەل-
گەنلىكى 125

توققۇزىنچى باب

چېن گۇاڭرۇينىڭ مەنسەپكە ئولتۇرۇش يولىدا بالا -
قازاغا يولۇققانلىقى
راھىب جاڭلىبۇنىڭ ئاتا - ئانىسىنىڭ قىساسىنى
ئالغانلىقى 141

ئونىنچى باب

قېرى ئەجدىھاننىڭ چاندۇرۇپ قويۇپ تەڭرى ئالدىدا
گۇناھ قىلغانلىقى
ۋەزىر ۋېي جېڭنىڭ جەھەننەمگە ۋەسىيەت خېتى
كىرگۈزگەنلىكى 163

ئون بىرىنچى باب

تاك تەيزۇڭنىڭ جەھەننەم ئوردىسىغا كىرىپ قايتا
تىرىلگەنلىكى
ليۇ چۈەننىڭ مېۋە ئەكىرىپ خوتۇنى بىلەن يارشىۋال-
غانلىقى 182

ئون ئىككىنچى باب

تاك تەيزۇڭنىڭ دۇئا - تىلاۋەت بەزمىسىگە رىياسەتچىلىك
قىلغانلىقى
ئاۋالوكتسۇاراننىڭ ھېكمەت ئىلاھىنى ئاشكارىلاپ شۈەن

- زاڭنى تاللىغانلىقى 196
- ئون ئۈچىنچى باب
تارىق - چولپاننىڭ تاڭ سەزاڭنى يولۋاس ئۇۋىسىدىن
قۇتۇلدۇرغانلىقى
قوشئاچا جىلغىسىدا ليۇ بوچىننىڭ ئۇنى قوندۇرۇپ
قالغانلىقى 216
- ئون تۆتىنچى باب
سۇن ۋۇكۇڭنىڭ توغرا يولغا قايتقانلىقى
ئالتە ئوغرىنىڭ ئۇجۇقتۇرۇلغانلىقى 232
- ئون بەشىنچى باب
شېپەنشەن تېغىدا مالاڭلىكلەرنىڭ ھىمات بولغانلىقى
بۈركۈت جىلغىسىدا سەزاڭنىڭ ئېسىل ئاتقا
ئىگە بولغانلىقى 256
- ئون ئالتىنچى باب
ئاۋالوكتىسۇارا خانقاسىدىكى راھىبىنىڭ ئېسىل گۆھەرنىڭ
پېيىگە چۈشكەنلىكى
قارا قويۇن تېغىدىكى ئالۋاستىنىڭ كاسايانى ئوغرىلاپ
قاچقانلىقى 275
- ئون يەتتىنچى باب
سۇن ۋۇكۇڭنىڭ قاراقويۇن تېغىدا پوپاڭ كۆتۈرگەنلىكى
بۇدساتۋانىڭ قارائېيىق ئالۋاستىنى بويىسۇندۇرغانلىقى 290
- ئون سەككىزىنچى باب
تاڭ سەزاڭنىڭ بۇدساتۋا خانقاسىدىن قۇتۇلۇپ
چىققانلىقى
گاۋ تەقسىرنىڭ قورۇقىدا ئەۋلىيا ئەزەمنىڭ ئالۋاستىنى
قوغلىغانلىقى 305
- ئون توققۇزىنچى باب
يۈنچەن غارىدا سۇن ۋۇكۇڭنىڭ جۇباجىيىنى قولغا

چۈشۈرگەنلىكى

317... فۇتۇ تېغىدا شۈەن زاڭنىڭ ئايت ئۆگىنىۋالغانلىقى

يىگىرمىنچى باب

سېرىق بوران چوققىسىدا تالڭ سەنراڭنىڭ پالاكتە
يولۇققانلىقى

333... جۇ باجيپنىڭ ئۈشتۈمۈتۈ باتۇرلۇق كۆرسەتكەنلىكى

يىگىرمە بىرىنچى باب

پاسبانلارنىڭ قورۇق قۇرۇپ ئەۋلىيا ئەزەمنى قوندۇ-
رۇپ قالغانلىقى

لىڭجىڭ شۈمى تېغىدا بوران ئالۋاستىسىنى قولغا

348... چۈشۈرگەنلىكى

يىگىرمە ئىككىنچى باب

ليۇشاڭ دەرياسىدا جۇ باجيپنىڭ قاتتىق ئېلىشقانلىقى
پەرمانغا بىنائەن خۇيئەننىڭ ۋۇجىڭنى بويسۇندۇ-

363... دۇرغانلىقى

يىگىرمە ئۈچىنچى باب

تالڭ سەنراڭنىڭ ئەقىدىسىنى پاك ساقلىغانلىقى

377... تۆت ئەۋلىيانىڭ راھىبلارنى سىنىغانلىقى

يىگىرمە تۆتىنچى باب

ۋەنشۈشەن تېغىدا پىركامىلنىڭ قەدىناس دوستىنى
تۇتۇپ قالغانلىقى

ۋۇجۈاڭ ئىبادەتخانىسىدا سۇن ۋۇكۇڭنىڭ ئادەمگىياھ

393... مېۋىسىنى ئوغرىلىغانلىقى

يىگىرمە بەشىنچى باب

پىركامىل جېن يۈەننىڭ راھىبلارنى قوغلاپ تۇتۇپ
كەلگەنلىكى

سۇن ۋۇكۇڭنىڭ ۋۇجۈاڭ ئىبادەتخانىسىنى ۋەيران

410... قىلغانلىقى

بىرىنچى باب

سۈن ۋۇكۇڭنىڭ ئىلاھىي تاشتىن تۇغۇلغانلىقى زاھىتلىققا نىيەت باغلاپ ئۇستاز ئىزدىگەنلىكى

ئالەم بىنا بولغاندىن كېيىن ئۈچ سۇلتان جاھان سوراپ ئۆتۈپ ، بەش خاقان زامانىسىغا كەلگەندە ، جاھاننى بارا - بارا شەرقىي پۇرۇۋىدىخا ، غەربىي گۇدا ، جەنۇبىي جامبۇدۇپا ، شىمالىي كۇرۇدۇپا دەپ تۆت چوڭ ئىقلىمغا بۆلۈپ تاشلىدى . بىز بۇ كىتابىمىزدا مەخسۇس ئەنە شۇ شەرقىي پۇرۇۋىدىخا ھەققىدە سۆزلەيمىز . بۇ دىيارنىڭ چېتىدە بىر زېمىن بار بولۇپ ، ئاۋلەي دۆلىتى دەپ ئاتىلاتتى . بۇ دۆلەت دېڭىزغا يېقىن ئىدى . دېڭىزنىڭ ئوتتۇرىسىدا بىر مەشھۇر تاغ بولۇپ ، ئۇنى گۈلشەن تاغ دەپ ئاتىشاتتى . تاغنىڭ دەل چوققىسىدا بىر ئىلاھىي تاش تۇراتتى . بۇ تاشنىڭ ئېگىزلىكى ئۈچ يۈز ئاتمىش بەش گەز ، ئايلانمىسى يىگىرمە تۆت گەز بولۇپ ، ئۈچ يۈز ئاتمىش بەش گەز ئېگىزلىكى ئۈچ يۈز ئاتمىش بەش كۈننى ، يىگىرمە تۆت گەز ئايلانمىسى يىگىرمە تۆت پەسلىنى بىلدۈرەتتى . تاشنىڭ ئۈستىدە يەنە توققۇز تۆشۈك ، سەككىز كامار بولۇپ ، ئۇلار توققۇز ئوردا ، سەككىز رەمگە تەققاس قىلىنغانىدى . تاشنىڭ ئەتراپىدا ساپە تاشلىغۇدەك بىرەر تۈپ دەرەخمۇ يوق ئىدى ، پەقەت ئىككى يېنىدا ئاندا - ساندا سەبەدە گۈللا كۆكلەپ تۇراتتى . بۇ تاش دۇنياغا ئايرىدە بولۇپ ، قۇياش ۋە ئاينىڭ خاسىيەتلىك نۇرلىرىنى سۈمۈرۈپ ، ئۇزاق يىللار ئۆتكەندىن كېيىن ، بىر ھېكمەتنى زاھىر قىلىشقا باشلىدى . ئۇنىڭدا بىر ئىلاھىي ھامىلە پەيدا بولدى . كۈنلەرنىڭ بىرىدە تاش يېرىلىپ تۈپتەك چوڭلۇقتىكى بىر تاشنى تەۋەللۇت قىلدى . شامالغا چىقىشى بىلەنلا ، ئۇ تاش بىر مايمۇنغا ئايلاندى . ئۇنىڭ يەتتە ئەزاسى تولۇق

ئىدى . ئۇ ئۆمىلەشنى ، كېيىن مېڭىشنى ئۆگىنىپ ، ئەتراپلارنى كېزىشكە باشلىدى . ئۇنىڭ كۆزىدىن چاقناپ چىققان ئالتۇن نۇر كەۋكەبىستاننى^① تېشىپ ئۆتۈپ كەتتى . بۇنىڭدىن قاتتىق چۆچۈگەن ئەر شەئەلادىكى قۇددۇس ئەزەم ۋە ئۇلۇغ شەپقەت ئىگىسى «ئەرشنىڭ قۇدرىتى ۋە پەلەكنىڭ ئىززىتى يۈرۈن سۇلتان ھەزرەتلىرى» ئالتۇن دەۋازىلىق بۇلۇت ئوردىسىدىكى خىسلەتدار قەسىرىدە ئەۋلىيا ، ۋەزىرلىرىنى توپلاپ ، ۋالىلداپ تۇرغان ئالتۇن نۇرنى كۆرسەتكەندىن كېيىن ، جادۇكۆز بىلەن يەلقۇلاقنى جەنۇبىي ئەرش دەۋازىسىدىن چىقىپ ئۇنى ئېنىقلاپ كېلىشكە ئەۋەتتى . ئىككى سەركەردە يۈرۈن سۇلتاننىڭ پەرمانىغا بىنائەن دەرھال دەۋازىدىن چىقىپ ، ھەقىقىي ئەھۋالنى كۆرۈپ ۋە ئاڭلاپ قايتىپ كەلگەندىن كېيىن ، مۇنداق خەۋەر يەتكۈزدى :

— پەرمانلىرىغا بىنائەن ئالتۇن نۇر چاقنىغان جايدا بېرىپ كۆرۈپ ، ئەھۋالنى ئوقۇپ كەلدۇق . شەرقىي پۇرۇۋاۋىدىخاننىڭ شەرقىي دېڭىز تەرىپىدىكى ئاۋلىي دېگەن بىر كىچىك دۆلەتتە گۈلشەن دەپ ئاتىلىدىغان بىر تاغ بار ئىكەن . تاغدىكى بىر ئىلاھىي تاش بىر تاش تەۋەللۇت قىپتۇ ، ئۇ تاش شامالغا چىقىشى بىلەنلا مايىمۇنغا ئۆزگىرىپ ئەتراپنى كېزىشكە باشلاپتۇ . ئۇنىڭ كۆزىدىن چاقنىغان ئالتۇن نۇر ئوردىمىزغا كەپتۇ . ئۇ ھازىر ئادەتتىكى يەملەرنى يەپ سۇ ئىچكەچكە ، ئالتۇن نۇر ئاجىزلىشىپ ئۆچۈشكە ئاز قاپتۇ .

بۇنى ئاڭلىغاندىن كېيىن ، يۈرۈن سۇلتان ھىممەت ئاتا قىلىپ مۇنداق دېدى :

— ئاستىمىزدىكى نەرسىلەر ئاسمان بىلەن زېمىننىڭ جەۋھىرىدىن ئاپىرىدە بولىدۇ . بۇنىڭغا ھەيران قېلىشنىڭ ئورنى يوق .

ھېلىقى مايىمۇن تاغ ئىچىدە ئەركىن كېزىپ ، تاقلاپ يۈرۈپ گۈل - گىياھلارنى ئوزۇق ، بۇلاق سۇلىرىنى ئۇسسۇزلۇق قىلدى .

① كەۋكەبىستان — يۇلتۇزلار دۇنياسى . كۆچمە مەنىدىكى تەڭرى شاھلارنىڭ دەرگاھى .

تاغ گۈللەرنى تېرىپ ، مېۋىلەرنى قانغۇچە يېدى . بۆرە ، قۇرتلارغا
ھەمراھ بولۇپ ، يولۋاس ، يىلپىزلارغا ئارىلاشتى . بۇغا ، ماراللارنى
دوست ، مايىمۇنلارنى تۇغقان تۇتتى . كېچىلىرى قىيا ئاستىنى ماكان
قىلسا ، كۈندۈزلىرى چوققىلارنى ، غارلارنى كېزىپ سەيلە قىلدى .
شۇ تەرىقىدە تالاي يىللار ئۆتتى . تومۇز كۈنلىرىنىڭ بىرىدە
مايىمۇنلار سايىگە توپلىشىپ ، قارىغاي ئاستىدا ئويۇن باشلىدى .
قارىغۇدەك بولسىڭىز :

دەرەخلەرگە يامىشىپ ئۇلار بەك شوخ ئوينىدى ،
چېچەكلەرنى تۈزىتىپ ، غورلارنى قويمايدۇ .
«ۋاللىھى» ئويناپ بەزىلەر قۇمدا كامار كولايدۇ ،
مۇنارلارغا يامىشىپ ، پاقىلارنى قوغلايدۇ .
بەزىلىرى پەلەككە چوقۇنۇپ باش ئۇرىدۇ ،
بەزىلىرى سېغىنىپ بۇدساتۋاغا يىغلايدۇ .
ئارقان ئېشىپ بەزىلەر ، ئىلەڭگۈچتە ئوينىيدۇ ،
پىت بېقىشىپ بەزىلەر ، كاسىلدەتتە چاينايدۇ .
تىرناق ياساپ بەزىلەر مويلىرىنى تارايدۇ ،
قىستىلىشىپ بىر يەردە دومبىسىنى قاشلايدۇ .
بىر - بىرىنى باسدۇ ، ئويۇن - بۇيان تارتىدۇ ،
قارىغايلىق ئىچىدە يايىراپ موللاق ئاتىدۇ
ۋە زۇمرەتتەك كۆلچەككە ئۆزلىرىنى ئاتىدۇ .

بۇ مايىمۇنلار بىرھازا ئوينىغاندىن كېيىن ، يۇيۇنۇش ئۈچۈن
جىلغىغا يېتىپ كېلىشتى . دولقۇنلۇق ئېقىن ئاپئاق بۇزغۇن
چاچرىتىپ ئويناقلاپ ئېقىۋاتاتتى . «ھەممە قۇشنىڭ ئۆز تىلى بار ،
يىرتقۇچىڭمۇ سۆزى» دېگەندەك ، مايىمۇنلار : «بۇ سۇ قەيەردىن
ئېقىپ كەلگەندۇ ؟ بۈگۈن بىكارچىلىقتا ئېقىننى بويلاپ مېڭىپ بىر
كۆرۈپ باقايلى ! ئويۇن - تاماشا بىلەنلا بارىمىز !» دەپ
ۋارقىرىشىپ ، ئەرەكەك - چىشىلىرىنى چاقىرىشىپ ، چوڭى

كىچىكلىرىنى سۆرەپ ، بىرلىكتە يۈگۈرۈپ ، ئېقىننى بويلاپ تاغقا
يامىشىپ ، سۇ چىقىۋاتقان جايغا يېتىپ كېلىشتى . بۇ بىر
شارقىراتما بولۇپ ، تۆۋەندىكى تەسۋىرگە تولىمۇ باب ئىدى :

گۈركىرەيدۇ كۈمۈش رەڭ لېنتا ،
ئەتراپلارغا چاچرىتىپ ئۈنچە .
يەلىۈپ ئۆتەر دېڭىز شامىلى ،
دەريادا ئاي چاقنايدۇ شۈنچە .
چاچقۇ بولۇپ چاچىرار قەتىرلەر ،
سالىقنى شامال ئورۇلار يۈزگە .
خاسىيەتلىك بۇ شارقىراتما ،
ئوخشار گويا شايى پەردىگە .

بۇنى كۆرگەن مايىمۇنلار خۇشاللىقىدىن چاۋاك چېلىشىپ
ۋارقىرىشىپ كەتتى :

— ۋاھ ، نېمىدېگەن ئېسىل سۇ ، بۇ ! ئەسلىدە بۇ تاغدىن
چۈشۈپ دېڭىزغا قويۇلىدىكەن ئەمەسمۇ ؟

— قېنى ، قايسىڭلار ئۇنىڭ ئىچىگە شۇڭغۇپ كىرىپ
مەنبەسىنى كۆرۈپ چىقىشقا جۈرئەت قىلالايسىلەر ؟ ئامان - ئېسەن
يېنىپ چىققىنىنى ئۆزىمىزگە پادىشاھ سايلاپ چوقۇنىمىز .

بۇ سۆز ئۇدا ئۈچ قېتىم تەكرارلانغاندا ، توپ ئارىسىدىن
ئۆشتۈمۈتۈ بىر تاش مايىمۇن سەكرەپ چىقىپ ، بار ئاۋازى بىلەن :
— مەن كىرىمەن ، مەن شۇڭغۇپ كىرىمەن ! — دېدى .

مايىمۇنلارنىڭ نوچىسىمۇ شۇ ئىدى . مانا ئەمدى :

قۇدرىتىنى قىلىشقا زاھىر
كەلدى بۈگۈن قالىتىس ئامىتى .
كىرىپ چىقسا بۇ تىلىسىم جايغا ،
شاھ قەسىرىدە چاقىنار شۆھرىتى .

شۇئان ئۇ كۆزىنى يۇمۇپ ، تۈگۈلۈپ تۇرۇپ ، بىرلا سەكرىدى - دە ، شارقىراتما ئىچىگە شۇڭغۇپ چۈشتى . بىردىنلا كۆزىنى ئېچىپ قارىدى ، ھېچقانداق ئېقىن سۇ كۆرۈنمىدى . چاقناپ تۇرغان يورۇقلۇق ئىچىدە بىر كۆۋرۈك كۆزىگە چېلىقتى . ئۇ ئۆزىنى بېسىۋېلىپ ، سىنچىلاپ قاراپ ، ئۇنىڭ تۆمۈردىن ياسالغان كۆۋرۈك ئىكەنلىكىنى بايقىدى . كۆۋرۈك ئاستىدىكى سۇ تاشلار ئارىسىدىن شىرىلداپ ئۆتۈپ ، تەتۈر ئېقىن ھاسىل قىلغىنىچە كۆۋرۈك ئېغىزىنى توسۇپ قويغانىدى . ئۇ كۆۋرۈك ئۈستىگە چىقىپ ئويان - بۇيان ئايلىنىپ ، شۇنداق بىر ئېسىل جايىنى كۆردىكى ، تۆۋەندىكى تەسۋىرنىڭ دەل ئۆزى ئىدى :

مەخمەلدەك يېشىلزارلىق ، لەيلەپ يۈرەر ئاق بۇلۇت ،
نۇر ئىچىدە جىلۋىلىنەر تۇمانلار شەپەق بولۇپ .
جىمجىت ئۆيلەر ، گىرىمسەن روجەك ، ئورۇندۇقلار نەقىشلىك بېزەك .
زۇمرەت سۇ تامچىلار غار تۆشۈكىدىن ، چىڭگىلىك يەلپۈنەر
تالى مەجنۇندەك ،

داش قازان ئاستىدا ئوتتىن نىشانە ،
دۆشە ، ئەمبەل يېنىدا گۆشتىن ھەم دېرەك .
تاش كارىۋات ، ئورۇندۇق شۇ قەدەر ئېسىل ،
تاش قاچا - قومۇچتىن سۆيۈنەر يۈرەك .
ۋاھ ، ئەنە نەچچە تال نازۇك بامبۇكلار ،
گۈلجىنەسلەر چاقنايدۇ خۇددى يۇلتۇزدەك .
قارىغايىلار بەرگىدىن سىرغىيدۇ شەبنەم ،
كۆرۈنەر بۇ جاي راست سەرەمجان ئۆيدەك .

ئۇ خېلى ئۇزاق قاراپ تۇرغاندىن كېيىن ، كۆۋرۈكتىن چۈشۈپ ئەتراپقا نەزەر تاشلاپ ، دەل ئوتتۇرىدا تۇرغان بىر تاش پۈتۈكنى كۆردى . پۈتۈككە «پاراغەتلىك گۈلشەن تېغىنىڭ سۇ پەردىلىك غارى» دېگەن بىر قۇر خەت يوغان قىلىپ يېزىلغانىدى .

تاش مايمۇن خۇشاللىقىدىن ئىچ - ئىچىگە سىغىمىغان ھالدا!
ئالمان - تالمان كەينىگە ياندى - دە ، كۆزىنى يۇمۇپ تۇرۇپ بىرلا
سەكرەپ شارقىراتما سىرتىغا چىقتى . ئاندىن ئاللىقانلىرىنى ھورداپ
تۇرۇپ :

— ئاجايىپ مۆجىزە ! ئاجايىپ مۆجىزە ! — دېدى .
مايمۇنلار ئۇنىڭ ئەتراپىنى ئوربۇلىپ :
— ئىچى قانداقراق ئىكەن ؟ سۇ خېلى چوڭقۇرمىكەن ؟ — دەپ
سوراشتى .

— سۇ يوق ئىكەن ، — دېدى تاش مايمۇن جاۋاب
بېرىپ ، — ئۇ يەردە بىر تۆمۈر كۆۋرۈك بار ئىكەن . كۆۋرۈكنىڭ
ئۇ تەرىپىدە ئۆي بىساتلىرىمۇ تەل بار ئىكەن .
— قانداقراق ئۆي بىساتلىرى بار ئىكەن ؟ — سوراشتى
مايمۇنلار قىزىقىپ .

تاش مايمۇن كۈلۈپ تۇرۇپ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى :
— كۆۋرۈك ئارقىلىق ئېقىپ چىققان بۇ سۇ ئىشك ،
روجەكلەرنى توسۇۋاپتۇ . كۆۋرۈكنىڭ ئۇ تەرىپىدە گۈل - گىياھ ،
دەل - دەرەخلەر بار ئىكەن . يەنە بىر ئۆيىمۇ بار ئىكەن . ئۆينىڭ
ئىچىدە تاش قازان ، تاش ئوچاق ، تاش تەڭنە ، تاش كارىۋات ۋە
تاش ئورۇندىقلار بار ئىكەن . ئۆينىڭ ئوتتۇرىسىدىكى بىر
تاشپۈتۈككە «پاراغەتلىك گۈلشەن تېغىنىڭ سۇ پەردىلىك غارى»
دېگەن خەتلەر پۈتۈلۈپتۇ . ھەقىقەتەن بىزنىڭ پاناھلىنىدىغان ياخشى
جايىمىز ئىكەن . ئىچى ئىنتايىن كەڭتاشا ئىكەن . چوڭ - كىچىك
بىرەر مىڭ ھەمراھىمىز سىغىپ كەتكۈدەك . بىز ھەممىمىز كىرىپ
شۇ يەردە ماكانلىشايمىز ، تەڭرىمۇ بىزنى ئانىي تاپالمايدۇ . ئۇنىڭ
ئىچىدە :

جېنىمىزنى ئېلىپ دالدىغا ،
پاناھلىنىمىز يامغۇر ، بوراندىن .
گۈلدۈرمامىمۇ كىرمەس قۇلاققا ،

قورقمايمىز ھەرگىز قىش - زىمىستاندىن .
ياخشىلىقنىڭ بولۇپ نىشانى ،
تۇرار تاڭ نۇرى دائىم چېچىلىپ .
ياشنامىز قارىغاي ، بامبۇكلار مەڭگۈ ،
گۈللەر بەرق تۇرار تىنماي ئېچىلىپ .

بۇنى ئاڭلىغان مايۇنلارنىڭ خۇشاللىقتىن گۈلەپ قەلىرى
ئېچىلىپ كېتىشى ۋە :
— ئۆزلىرى ئالدىمىزدا مېڭىپ بىزنى باشلاپ كىرسە ، —
دېدى .

تاش مايۇن يەنە كۆزىنى يۇمۇپ ، تۈگۈلۈپ تۇرۇپ ، بىرلا
سەكرەپ ئىچىگە كىرىپ ئۇلارنى چاقىردى :
— ھەممىڭلار ماڭا ئەگىشىپ كىرىڭلار ، تېز بولۇڭلار !
يۈرەكلىك مايۇنلارنىڭ ھەممىسى سەكرەپ كىرىپ كېتىشتى .
قورقۇنچاقلىرى بولسا شۈمبىيىپ ، قۇلاقلىرىنى يوپۇرۇپ ،
گەدىنىنى قاشلىشىپ ، ۋارقىرىشىپ - جارقىرىشىپ بىردەم
تۇرۇشقاندىن كېيىن ، ئاران دېگەندە كىرىۋېلىشتى . ئۇلار
كۆۋرۈكتىن ئۆتۈپلا ، قاچا - قومۇچلارنى تاللىشىپ ، ئوچاق ،
كارىۋاتلاردىن قىزغىنىشىپ ، ئۇيان يۆتكەپ - بۇيان قوزغاپ ، تىنم
تاپماي سەكرىشىپ ، ئاخىر چارچاپ مادارىدىن كەتكەندە ئاندىن جىم
بولۇشتى . تاش مايۇن تۈرگە چىقىپ راۋۇرۇس ئولتۇرغاندىن
كېيىن سۆز باشلاپ مۇنداق دېدى :

— قېنى كۆپچىلىك ، يىگىت بولساڭ سۆزۈڭدىن يانما ،
دەپتىكەن ، باياتىن كىم ئامان - ئېسەن كىرىپ چىقسا ، شۇنى
پادىشاھ دەپ تاۋاپ قىلىمىز ، دېگەن ئىدىڭلارغۇ ؟ مانا مەن كىرىپ
چىقتىم ، چىقىپ يەنە كىردىم . سىلەرنى خاتىرجەم ئۇخلىلايدىغان
غارغا ، سائادەتلىك بىر ئائىلىگە ئىگە قىلدىم . ئەمدى مېنى پادىشاھ
دەپ تونۇپ تاۋاپ قىلىشماي نېمە تۇرىسىلەر ؟

مايۇنلار تاش مايۇننىڭ گېپىنى ئاڭلاپ ئىتائەتمەنلىك بىلەن

تىز چۆكۈشتى ، ياش قۇرامى بويىچە رەتكە تۇرۇپ ، ئۇنىڭغا تاۋاپ قىلىشتى ۋە ئۇنى «مىڭ ياشلىق پادىشاھىئالەم» دەپ ئاتاشتى . شۇنىڭدىن كېيىن تاش مايىمۇن بۈيۈك پادىشاھلىق تەختىدە ئولتۇرۇپ ، «تاش» دېگەن سۆزنى تاشلىۋېتىپ ، بارا - بارا ھۆرجامال مايىمۇن پادىشاھى دەپ ئاتىلىدىغان بولدى . بۇنىڭغا مۇنداق بىر نەزمە شاھىت بولالايدۇ .

نەزمە

ئىككى جىنس ئارىسىدىن تۇرىلىدۇ ھەممە جان ،
شۇ ئىلاھىي تاشمۇ ئاي ، كۈن جەۋھىرىنى شورىغان .
ئاشۇ جەۋھەردىن تەۋەللۇت بولدى مايىمۇن ئاققۇت ،
تېز كامالەتكە يېتىپ نامى ئۇنىڭ بولدى ئايان .
سىرتىدىن باقساڭ بىلىنمەس ھەرنە شەيئى خىسلىتى ،
تاپسا مەيدان شۆھرىتىنى يايىدۇ ھەر پالۋان .
تا ئەزەلدىن ئۇشبۇ يەڭلىغ كەلدى ياشاپ كىشىلەر ،
بولسا گەر خان ، ئەۋلىيا زورلۇق بىلەن سوراپ جاھان .

ھۆرجامال مايىمۇن پادىشاھى جىمى مايىمۇنلارغا باشلامچىلىق قىلىپ ، ئۆزىگە ۋەزىر ، ئەلچىلەرنى بەلگىلىۋالدى . كۈندۈزلىرى گۈلشەن تېغىدا سەيلە قىلسا ، كېچىسى سۇ پەردىلىك غار ئىچىدە ياتاتتى . بىر - بىرىگە كۆيۈمچان بولۇپ ، بىرەر ئۇچار قاناتىمۇ كىرگۈزمىدى . بىرەر يىرتقۇچىمۇ يېقىن يولاتمىدى . پادىشاھلىق سەلتەنتىنى ئۆز ئالدىغا يۈرگۈزۈپ ، خۇشاللىق ئىلكىدە يايىراپ كۈلدى . ئۇنىڭ كۈنلىرى :

غۇزۇق قىلسا باھاردا رەخمۇرەڭ گۈل - چېچەكنى ،
يازدا شېرىن مېۋىگە تويۇپ كەزدى باغ - ۋاران .

كۈز يەسىلدە ۋاقتىنى كاشتان يىغىپ ئوزارتسا ،
قىشتا ئىزدەپ شاقاقول ئۆمرى ئوتتى شادىمان .

دېگەن تەرىقىدە داۋاملاشتى .

ھۆر جامال مايىمۇن پادىشاھ جاھاننىڭ ھۇزۇرىنى سۈرۈپ ، تۆت
يۈز - بەش يۈز قەرنە ئۆتكۈزدى . بىر كۈنى ، ئۇ مايىمۇنلار بىلەن
خۇشال زىياپەتتە ئولتۇرۇپ ، بىردىنلا ھەسرەت چېكىپ ، ياش
تۆكۈپ قالدى . مايىمۇنلار دەرھال ئۇنىڭ ئالدىغا كېلىپ ئېھتىرام
بىلەن :

— پادىشاھ ئالىلىرى ، نېمىگە بۇنچە بىئارام بولىدىلا ؟ —
دەپ سوراشتى .

مايىمۇن پادىشاھ جاۋاب بېرىپ :

— ھازىر كۈنلىرىمنى شاد - خۇرام ئۆتكۈزۈۋاتقان بولساممۇ ،
لېكىن كەلگۈسىدىن ئەندىشە قىلىۋاتىمەن . بىئارام بولۇشۇمنىڭ
ۋەجى ئەنە شۇ ، — دېدى .

— پادىشاھ ئالىلىرى ، سىلى ھەقىقەتەن قانائەت ھاسىل
قىلمايدىكەنلا ، — دېدى مايىمۇنلار كۈلۈشۈپ كېتىپ ، — بىز
ھەربىر كۈنىمىزنى خۇشال تەنتەنىلەر ئىچىدە ئۆتكۈزۈۋاتىمىز . بۇ
خاسىيەتلىك تاغ ، سائادەتلىك ماكاندا ياكى يالماۋۇزلارنىڭ
زىيان - زەخمىتىگە ئۇچرىمىساق ياكى قېقىنۇسلار باشقۇرمىسا ۋە
ياكى ئادەمزات پادىشاھلىقىنىڭ ھۆكۈمىگە قاراشلىق بولمىساق ، شۇ
قەدەر ئەركىن - ئازادە ياشاپ تۇرۇپ ، يەنە قانداق كەلگۈسىدىن
ئەندىشە قىلىدىلا ؟

— بۈگۈن كەچتە ئۆزگىلەرنىڭ قانۇن - پەرمانىغا قاراپ
تۇرمىساقمۇ ، قۇش ۋە يىرتقۇچىلارنىڭ ھەيۋىسىدىن قورقۇپ
قالمىساقمۇ ، كەلگۈسىدە قېرىپ مادارىمىز تۈگىگەندە ، ناۋادا ئۆلۈپ
قالساق ، بۇ دۇنيادا يەنە قانغۇچە ياشىيالايدۇق ؟ بۇ ئالەمدىمۇ ئۇزاق
تۇرالمايمىز - دە ! — دېدى مايىمۇن پادىشاھ .

بۇ سۆزنى ئاڭلاپ ، مايىمۇنلارنىڭ چىرايمدا بىر - بىرلەپ